

Östersjölaxälvar i Samverkan

Yttrande angående remiss

Datum

2023-04-04

Dnr

901-2023

Mottagare

Havs- och Vattenmyndigheten

Yttrande gällande förslag till ändrade bestämmelser för fiske efter lax, öring och harr mm i vattendrag i Norrland.

Med ett stort stöd från de svenska Östersjölaxälvarnas förvaltningsorganisationer för Havs- och Vattenmyndighetens fortsatt målmedvetna arbete med att förvalta och hållbart nyttja landets populationer av vildlax så stödjer Östersjölaxälvar i Samverkan HaV:s förslag till förändring av föreskrifter. Vi vill dock med detta yttrande även lämna några ytterligare tillägg och synpunkter i arbetet mot en ny ekosystembaserad och beståndsspecifik förvaltning.

Förslagna föreskriftförändringar med motivering

- **4 kap. 3 § Minimimått**

Vi står bakom HaV:s förslag om höjning av minimimåttet på öring till 50 cm mellan Kullens fyr och gränsen mot Norrbottens län, med undantag för Vindelälven uppströms vägbron i Ekorrsle. Vi ställer oss även bakom förslaget till höjning av minimimåttet på harr till 35 cm.

Det behöver dock förtydligas i föreskrifterna vad som gäller för minimimått på öring i Norrbotten.

Motivering: Ett mer enhetligt minimimått för öring ser vi som positivt och överensstämmer även med minimimåttet för lax vilket underlättar för de som fiskar.

- **4 kap. 7 § Fredningstider**

Vi står bakom HaV:s förslag om ändrade fredningstider på hösten för lax och öring.

Vi står även bakom förslaget att detta även ska gälla för Dalälven där vi på sikt förhoppningsvis ska få i gång en naturlig produktion av lax och öring. Den naturliga produktion som redan idag sker i Kungsådran skulle gynnas avsevärt om flödet kunde säkerställas under hela året.

- **4 kap. 8 § Fiskemetoder**

- **4 kap. 9 §**

Vi står bakom HaV:s förslag vad gällande fiskemetoder och att här undanta Dalälven med anledning av det pågående arbetet med att öka naturlig produktion av lax.

Vi välkomnar även HaV:s förslag att ta bort Länsstyrelsens möjlighet att ge tillstånd att fiska med fast redskap som i någon del är högre än 1,5 meter i Ljungan under tiden den 1 maj – 30 juni.

- **4 kap. 11 § Tillämpningsområde**

Vi står bakom HaV:s förslag angående utökade tillämpningsområden. Östersjölaxälvar har varit i kontakt med de förvaltningsorganisationer där förändringar föreslås och samtliga tycker att HaV:s förslag är bra då lax och öringen sprider sig högre upp i avrinningsområdena.

- **4 kap. 12 § och 12 a § (ny)**

Östersjölaxälvar i Samverkan står bakom HaV:s förslag till förändrade upplåtelse och fredningstider.

Vi vill dock tillägga, som en självklar del mot en ekosystembaserad och beståndsspecifik förvaltning att endast tillåta att behålla fettfeneklippt öring och lax i odlingsälvarna. Lule, Skellefteå, Ume, Ångermanälven, Indalsälven, Ljusnan och Dalälven.

Motivering: Vi uppskattar att HaV ger möjlighet till engagerade och ansvarstagande förvaltningsorganisationer att själva införa lokalt anpassade bestämmelser som kompletterar och skärper gällande föreskrifter, framförallt utifrån fiskevårdsskäl men även utifrån ekonomiska och sociala aspekter på nyttjandet.

Försommarfredning: Vi har fortfarande flera svaga bestånd av Östersjölax och det tidigare förbudet att avliva lax före den 19 juni har varit oerhört viktigt för många bestånd. Detta har även varit en självklarhet ur ett "rättvis hänsende" gentemot yrkesfisket som tidigare hade sin fiskestart just den 19 juni. Ett försommarförbud har även skapat utrymme för att få en bedömning av hur uppvandring och hälsotillstånd verkar se ut för säsongen och därmed skapat förutsättningar för en mer adaptiv förvaltning. Detta är ett sätt som används i många älvar i bl.a. Norge och Östra Kanada där man först ser hur uppvandringen och hälsotillståndet ser ut för säsongen innan beslut tas hur en eventuell beskattningen av respektive bestånd kan ske på ett hållbart sätt.

Vi välkomnar även förslaget på en försommarfredning i Åbyälven som en del i en mer beståndsspecifik förvaltning där enskilda bestånd indelas i tre förvaltningskategorier utifrån rådande beståndssituation. Från Östersjölaxälvar i Samverkan så skulle vi även välkomna en liknande indelning i förvaltningskategorier även för våra öringbestånd.

Förlängd upplåtelseid: Östersjölaxälvar i Samverkan välkomnar förslaget om förlängd upplåtelseid för fiske med handredskap fram t.o.m. den 14 september upp till länsgränsen mot Norrbotten. Vi har under många år gjort omfattande lekinventeringar i många av våra älvar och åar. Kännedomen om när laxen och öringen leker är god och en utökad upplåtelseid kommer inte riskera att sammanfalla med leken.

Vi uppskattar att HaV lämnar öppet för respektive förvaltningsorganisation att själva sätta ansvarstagande regler. Vi tror att ett flertal älvar och åar kommer att införa fredning av öring fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 31 december precis som för laxen. Detta med anledning att fisket bedrivs på likartat sätt och på samma platser som lax uppehåller sig efter leken. Att tillåta fiske efter öring från den 1 november kan vid vadning sannolikt riskera att påverka lekbottarna samt att fångster av utlekt lax inte går att undvika. Flera av öringbestånden även i Västerbotten och söderut är svaga och under uppbyggnad och uttaget bör därför begränsas. Att ha olika upplåtelseid för lax och öring försvårar även tillsynen.

- **4 kap. 14 §**

Östersjölaxälvar i Samverkan står bakom HaV:s förslag att skärpa bestämmelserna vad gällande fiske med fast redskap som i någon del är högre än 1,5 meter och med nät i våra älvar undantaget Luleälven och Skellefteälven.

Ytterligare synpunkter

1. Vi vill att HaV ger uppdrag till SLU att från befintlig modell ta fram hur många vuxna laxar våra Östersjölaxälvar och åar skulle kunna producera.

Inom den gemensamma fiskeripolitiken är målet att samtliga fiskade bestånd ska uppnå maximal hållbar avkastning (MSY), vilket för vildlaxbestånden innebär att varje enskilt laxbestånd ska återställas och bevaras över nivåer som säkerställer en produktion av laxsmolt motsvarande minst 75 % av den maximala potentiella produktionen.

Formen på en typisk rekryteringsfunktion innebär att det ofta krävs en betydligt lägre andel lekfisk än andel smolt i relation till potentialen för att uppfylla MSY (Östergren m.fl. 2015).

*Det krävs endast ca. 30% av det potentiella maximala antalet lekfiskar för att uppnå nuvarande MSY-mål! Från Östersjölaxälvar i Samverkan vill vi att HaV ger uppdrag till SLU att från befintlig modell ta fram hur många vuxna laxar våra Svenska Östersjölaxälvar och åar skulle kunna producera.

Vi vill maximera antalet vuxna individer som kommer tillbaka till våra älvar och åar och utifrån det få till en rättvis och långsiktigt hållbar fördelning av de möjliga överskott av vuxen fisk till de olika intressenterna.

* Dannewitz et al, Biologisk rådgivning ”Svenska laxbestånd i Östersjön – status, exploatering och förvaltning”. SLU ID: SLU.aqua.2020.5.4-39 Med hänvisning till kapitel 6, Aktuella förvaltningsfrågor.

2. Vi vill att HaV ger uppdrag till SLU att se över samtliga svenska Östersjölaxälvars produktionskapacitet.

Det är fortfarande flertalet av de totalt 16 svenska vilda bestånd som underskrider MSY målet. Produktionskapaciteten MÅSTE ses över i våra älvar och åar då fler områden har tillgängliggjorts, laxen vandrar idag längre och nyttjar biflöden i en större utsträckning än vad som ligger till grund för de beräkningarna för maximal produktion som används idag. Vi är sannolikt betydligt längre från att nå MSY målen om en ny och mer relevant bedömning av produktionskapaciteten i våra älvar och åar skulle göras. Här ska även potentiella älvar ingå som ännu inte klassas som vildlaxälvar av ICES.

3. Översyn av kompensationsutsättningar.

Det sätts idag ut mer odlad lax i Östersjön än vad som produceras från de vilda älvarna. Kompensationsutsatt lax och öring utgör en resurs för olika typer av fiske, men utsättningar kan också medföra risker för de vilda bestånden. De svenska kompensationsutsättningar av lax och öring behöver utvärderas mot bakgrund av gällande miljölagstiftning samt med hänsyn till utsättningarnas ursprungliga syfte och nuvarande betydelse för fisket. Östersjölaxälvar i Samverkan oroar sig även mycket för situationen i Östersjön där det storskaliga fisket allvarligt har decimerat bestånden av sill/strömmining och skarpsill vilket utgör den huvudsakliga födan för bland annat våra uppväxande laxar.

4. Synpunkter på remissen.

Östersjölaxälvar i Samverkan tycker att HaV har tagit fram en väl utarbetad remiss som skapar utrymme för engagerade och ansvarstagande förvaltningsorganisationerna att själva sätta egna regler för att ytterligare skydda sina bestånd.

Vi vill bara ge ett tillägg till tabell 1 på sidan 6 i remissen. Från ÖiS står vi bakom en indelning av våra olika bestånd i tre förvaltningskategorier utifrån rådande beståndssituation. Här hänvisas till kompletterande information vid bedömning. *¹Välfungerande lokal fiskeförvaltning, tillförlitlig fångstrapportering samt möjlighet att begränsa fiskeuttaget i älven.* Från Östersjölaxälvar i Samverkan vill vi tydliggöra att det finns flera Östersjölaxälvar och år med en välfungerande lokal fiskeförvaltning.

På sidan 9 i remissen står att enligt inrapportering från yrkesfisket, endast en begränsad mängd havsöring fångas av yrkesfisket längs med kusterna. Östersjölaxälvar i Samverkan vet att flera yrkesfiskare längs kusten fångar mer öring än lax i sina fällor och att öringfångsterna för dem har större ekonomisk betydelse än laxfisket.

Avslutningsvis

Av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 för den gemensamma fiskeripolitiken framgår bland annat att medlemsstaterna ska tillämpa försiktighetsansatsen i fiskeriförvaltningen och ska säkerställa att nyttjandet av de levande marina biologiska resurserna sker på ett sådant sätt att populationerna av skördade arter återställs till och bevaras över nivåer som säkerställer en maximal hållbar avkastning (MSY). Laxen finns även upptaget i Art- och habitatdirektivet, rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, vilket innebär att medlemsstaterna har ett utpekad ansvar för bevarandet av denna art och dess livsmiljöer.

Vår kännedom om olika bestånds utbredning och faktiska potential är idag ytterst bristfällig. Flera av våra kvarvarande bestånd har under 100 individer som kommer tillbaka till sina hemälvar för att leka varje år. Vi vet idag att de till och med finns genetiska skillnader på lax inom samma vattendrag. Lax som vandrar långt i t.ex. Kalixälven jämfört med de laxar som vandrar kortare skiljer sig från varandra. Samtidigt så sker merparten av beskattningen av våra svenska bestånd fortfarande i ett blandbeståndsfiske på stora områden längs den svenska och finska kusten med begränsad tillsyn och kontroll. Vi har även en allvarlig sjukdomsproblematis som påverkat laxen i varierande omfattning under senare år.

Vi stödjer även Havs – och Vattenmyndighetens målsättning att fortsatt jobba mot en ekosystembaserad och beståndsspecifik förvaltning med ett ökat skydd för de svaga bestånden av lax, öka andelen odlad lax i fångsterna och öka möjligheten att successivt nå de mål för bestånden som anges inom den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) och HELCOM. Tillika genomförandet av miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans levande kust och skärgård samt Ett rikt växt och djurliv.

För Östersjölaxar i Samverkan
Thomas Johansson
Nedre Kläppen 21
934 93 Kusmark
thomas.johansson@ostersjolaxalvar.se
Tel: 070 – 581 70 29

Thomas Johansson